

בשבחי החינוך הדתי לאומי/אורי אורבך

הוא צעיר בן 24, חרדי מלידה, גר בירושלים.

העולם האסוציאציות שלו לא משחקים שום תפקיד הביטלס', שלום חנוך, עמוס עוז, "מבית אלפא עד נהלל", חיים יבין, פרס נובל, כ"ט בנובמבר, הבימה, הפקולטה לחקלאות, חנה סנש, קידה שעירה, חייקה גרוסמן, ריטה ורמי. הוא שמע מילה פה מילה שם, אבל הוא לא ממש מבחין בין ידיעות למעריב. עיתון הארץ או מקור ראשון מעולם לא ראה, בטח לא קנה. הוא לא זוכר שמות של חמישה רמטכ"לים, לא תקבלו תשובה אם תשאלו אותו מי אלה התרנגולים, ומה זה משפט קונסטיטוציוני. הוא יודע מילים בודדות באנגלית, וכלום במתמטיקה, רק חיבור חיסור כפל וחילוק. פיזיקה וכימיה מחוץ לתחום, ספרות עברית מעולם לא קרא, וכנראה גם לא יקרא, ספרות יפה, שירה עברית, ספר חדש בהוצאת עם עובד. המחקר החדש באוניברסיטה על מגדר וזהות לא יובא לידיעתו, גם לא התצוגה החדשה בגלרית עמליה ארבל. הדיון על חופש הדיבור, ועל מדיניות הרווחה במשנה הסוציאל-דמוקרטית לעולם לא יחצה את המסננת שלו. אולי הוא שמע משהו מהמושגים הללו באקראי, אבל אף אחד מהמינוחים, השמות, הטעמים, הספרים והנושאים הללו לא מדבר אליו. אף אחת מהמילים: אום-כולתום, חשבון דיפרנציאלי, יחידה 669 ואדמונדו דה-אמיצ'יס לא מוכרת לו. בלוטות האקטואליה והנוסטלגיה שלו לא ינועו לחלוטין למשמע התיבות: גיורא שפיגל, טלעד, אהרון אפלפלד, יובנטוס, חנוך לוין, דגניה

הוא חרדי ואין לו מושג!

הוא צעיר בן 24, חילוני מלידה, גר בירושלים.

בעולם האסוציאציות שלו לא משחקים שום תפקיד חסידי קרלין, הסטייפלר, החזון איש והרב כהנמן. "תהא השעה הזאת שעת רחמים", קידוש השם, זצוק"ל, איצקוביץ, חוג חת"ם סופר, ישיבת המתמידים, השיעור השבועי ו"שירו למלך". הוא שמע משהו פה ושם, אבל הוא לא מבדיל בין המודיע ליתד נאמן. שבוען חרדי מעולם לא נפל לידיו והוא לא מכיר שמות של שלושה גדולי תורה. לא תקבלו תשובה אם תשאלו אותו מה זה "תוספות", ומי זה הרבי מסאטמר. הוא יודע מילים בודדות בארמית: רחמנא ליצלן ואדרבה, אבל לא מבין כתב רש"י. חומש הוא קורא בשגיאות נוראיות, הוא לא ידוע על קיומם של הריטב"א והמהרש"א, תוספות יום טוב, וקידוש לבנה. הוא ניזון ממקורות רבים, אבל מעולם לא שמע ויכוח על דין גרמא, ועל שלוחו של אדם כמותו. לא פתח את הספר שמירת שבת כהלכתה, אין בעברית שלו "מְחֻשְׁבָּה" ו"מה הפשט?", הגבהה וגלילה. זעקת היתומים וביטול תורה. הוא לא מבדיל בין ראשונים ואחרונים. אף אחד מהמושגים כלי שלישי, המשגיח, האדמו"ר הזקן, כו'ל ערב והופרשו תרומות ומעשרות לא חדר למקורות המידע שלו. "שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה'" לא עושה לו את זה, לא מתרגש מ"אבינו מלכנו חננו ועננו", ואינו מגיב לזימון בעשרה, צאן קדושים, שמירת הלשון, ורבנו בחיי.

הוא חילוני ואין לו מושג!

בשבחי החינוך החרדי/חיים ולדר

במאמרו המרתק של אורי אורבך חלה לדעתי השמטה. הוא התייחס למושגים של צעיר חרדי ושל חילוני ושכח משום מה את מושגי הצעיר הדתי לאומי. מכיוון שאורי אורבך הוא ידיד, מצאתי לנכון להשלים את החסר.

הוא צעיר בן 24, מזרחניק, וגר בירושלים.

בעולם האסוציאציות שלו משמשים בערבוביה: הביטלס' עם חסידי ברסלב, עמוס עוז והרמח"ל, הבימה ומרכז הרב, חנה סנש וחנה ושבעת בניה, ידיעות והצופה. הוא זוכר שמות של חמישה ראשונים ושל חמישה רמטכ"לים, אבל דווקא אצל החמישה האחרונים נוצצות לו העיניים. הוא קורא ספרות עברית, שומע שירים באנגלית, ולומד גמרא בארמית, ההשוואה בין השלוש לא ממש עובדת לטובת הארמית. הוא יושב ב"טיש" של הרב מרדכי אלון, אך גם במופע האחרון של ריטה ורמי, בשניהם תראה אותו עם עיניים עצומות שר בדבקות. הוא ישתתף בהפגנות סוערות נגד פינוי היישוב "נוה יהופיץ" המונה שלושה קראוונים, אבל לא תראה אותו בהפגנה נגד חילול שבת. הוא בהחלט מכבד רבנים, אך המ"פ שלו הוא בשבילו אלוהים. הוא די מעריך כאלה שמגיעים להישגים ב"מפעל הש"ס", אבל מעללי הגיבוש האחרון של דובדבן יגרמו לו למבטי הערצה ולדפיקות לב של ציפייה.

גם אם הוא מרשה לעצמו לדבר איתך כל התפילה, אם תדבר איתו ב"תפילה לשלום המדינה" הוא לא ידבר איתך יותר. הוא סובלני כלפי החילונים ויגלה הבנה לעובדה שהם משתמטים מקיום תורה ומצוות, אבל לא יכול לסבול את החרדים שמשתמטים משירות צבאי. אם תספר לו שאתה לומד כלכלה באוניברסיטה הוא יעריך אותך הרבה יותר מאשר אם תספר לו שאתה לומד גמרא בכולל. הוא ישתולל בטירוף למראה גול של נימני, אבל בשמחת תורה לא יהיה לו נאה לקפוץ ב"מוישה אמת".

הוא לא יחשוב שמוכרחים לגדל זקן ופאות, אבל על השפם שלו הוא בחיים לא יוותר.

הוא מזרחניק, ואין לו מושג מה הוא יותר, דתי או חילוני.

הלל מרצבך ישיבת תורת החיים

חיים ולדר היקר ,
שלום, קראתי את מכתבו של אורי אורבך ותגובתך לדבריו. אמנם מסכים אני איתך שישנו ציבור ד"ל (דתי לאומי), החי מתוך בינוניות בכל התחומים, כפי שכתבת. אך דע לך שישנו ציבור נוסף, שחי במקום אחר וגישתו שונה לגמרי .
ברצוני לספר לך על שנים מחברי הממוצעים, בוגרי הישיבה בה אני לומד :
א. הוא צעיר בן 24. יש לו ילדה קטנה. לאחר 5 שנים שלמד תורה בהתמדה מתוך בחירה חופשית אישית בישיבת ההסדר, ותרם לשמירת עמו בשירות צבאי בחטיבת גבעתי במסלול ההסדר של ישיבתו, עמד בהכרעה אישית גורלית: האם לקבוע כל ימיו לתורה, לבניין הרוחני של עמו, או שתפקידו לתרום לעם ישראל בתחומים אחרים. לאחר התייעצות עם רבותיו הגיע למסקנה שעניינו בחיים, יהיה בתרומה בתחום התעניינותו. הוא החל ללמוד רפואה, על מנת לתרום לעם ישראל, ולפרנס את משפחתו בכבוד, ע"י מיצוי כוחותיו, ורצון שלא רצה לחיות מתוך דחוקת ונדיבות .
הוא קובע עיתים לתורה, מדי ערב, בלימוד דף היומי בשקידה עצומה, למרות שזה על חשבון זמן איכות בביתו, וזמן התכוננות למבחנים בלימודיו ברפואה. הוא הקים שיעור תורה שבועי קבוע לחבריו הדתיים שלומדים עימו באוניברסיטה. הוא רואה בזה ערך עליון, להיות מחובר כל ימיו לתורה. בחופשת הסמסטר האחרונה, הוא יצא לשבוע התנדבות עם משפחתו למען ילדי קו לחיים. הוא כלל לא מבולבל, הוא יודע שהתורה היא המרכז, ומתוך התורה הוא לומד את לימודיו, מתוך שליחות ומסירות .
הוא לא פוחד מחבריו החילונים שיקלקלו אותו, משום שהוא בנה את בניין האמונה שלו, מתוך התמודדות רצינית, בתקופתו בישיבה, וחבריו העקריים דתיים. הוא מכיר את היות העולם הזה, ומבין את יחס התורה אליהם. יש לו: מחשב נייד, רכב, מצלמה דיגיטלית ופלאפון (אך לא טלביזיה), וברור לו, שכלים אלו מרחיבים את נפשו, ולא סותרים את עבודת ה' שלו, אלא ההפך .
יש לו התלבטויות רבות נוכח המורכבויות שבהם נתקל בלימודיו, לאחר שהוא מתייעץ עם רבו, הוא יודע כיצד לנהוג בשאלות הרבות שבהם הוא מתמודד. הוא מיושב בדעתו, ומרגיש שלמות בכל תחומי חייו .
ב. חבר נוסף, שרצוני לספר לך עליו :
הוא צעיר בן 24, אשכנזי ונשוי לבחורה ספרדיה (העיקר אצלו זה היראת שמים, ומידות טובות, ולא הגזע שלה) .
אשתו צנועה עם כיסוי ראש מלא, אב לילד, וגר בגבעה בשומרון. בבוקר הוא קם מוקדם טובל מתפלל ותיקן לומד תורה בהתמדה (ללא קבלת שקל מהמדינה או מתורמים שונים), בצהרים הוא עובד בבניית הארץ, ובליילה הוא שומר על הגבעה שלו. יש לו תעודת בגרות, אבל הוא יודע בהחלט שהתורה היא עיקר חייו. הוא לא מתלבש ע"פ המודה, ואשתו לא עם פאה ונעליים נוצצות. לבושו יותר דומה למלבושו של אבותינו הקדושים. הוא שומע את מוזיקה יהודית אמיתית (כהגדרתו). הוא לומד הרבה תנ"ך, ומשתדל לחיות בצורה בריאה בגוף ובנפש, כדברי הרמב"ם .
הוא מכיר בכך, שהוא לא צריך להיות גדול הדור, ולכן הוא לא מרשה לעצמו להתפרנס מכספים של לימוד תורה, אבל בשעה שהוא לומד, אין זה ממניעות חיצוניות, אלא מתוך רצון לעשות רצון ה'. הוא עובד קשה, ובעל כוח פיזי רב, ומרגיש שהוא ממצה את הכוחות שלו בכל התחומים, הוא חי בקישור ובקרבה אמיתית לקב"ה .
כל תשעה באב, יש לו מנהג קבוע לעלות להר הבית, למקומות שהתירו לו רבותיו, ולבכות על חורבן המקדש. כאב השכינה בוער בנפשו, ולא רק באמירת קינות נוסח פולין או נוסח ליטא .
המדעים הוא, ששני חברי הם אוהבים מאוד אחד את השני, למרות השוני הרב שבניהם. אמנם שניהם לא

הגיעו להפגנה נגד פינוי ספק עצמות יהודים מלפני 2000 שנה בכביש 6, אבל שניהם התייצבו נגד פינוי אלפי יהודים חיים ובתי קברות ודאיים, ממקום משכנם בגוש קטיף .

לסיום, בישיבה שבה אני לומד תלו בלוח המודעות את המאמר שכתבת, האם אצלכם גם יתלו גם את מכתבי ?
האם מבית המדרש שלכם ייצאו גם אנשים בריאים בנפשם, שירגישו שהם מממשים את כשרונותיהם, וחיים באושר ?
אתם, מעולים בלהוציא "אחד מאלף" גדול הדור בתורה, השאלה היא היכן כל האלף, שחיים מתוך דחקות, לחץ, עצבות ומחוייבות חברתית מתמדת, משום שהם לא זכו להיות ה"גדולים"?
דרך אגב, אם תבדוק באמת, תגלה שגם אצלנו ישנם כמה גדולי תורה, שמשום מה לא זוכים להערכה אצלכם .
חיים היקר, אני ממליץ לך להכיר את החברים שלי, אינני בטוח שמהישיבות שלכם ייצאו כאלו אנשים. אולי עם מעט פתיחות תזכו לראות שיש עוד סוגים של עובדי ה', אולי מעט יותר טבעיים, ולא דוקא פחות יראי שמים .

שנזכה לבירור רצון ה' באמת ,

בברכה רבה ,
הלל מרצבך ,
ישיבת תורת החיים
נוה דקלים (בינתיים יד בנימין)